

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

VĚDECKÝ A NAUČNÝ KOMIKS

Jak se stát pozitivním – ilustrovaný edukativní materiál na téma HIV

Jan Chabr

Plzeň 2016

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Ilustrace a grafika
Specializace Komiks a ilustrace pro děti

Bakalářská práce
VĚDECKÝ A NAUČNÝ KOMIKS

Jak se stát pozitivním – ilustrovaný edukativní materiál na téma HIV

Jan Chabr

Vedoucí práce: Doc. M.A. Barbara Šalamounová
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

**Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen
uvedených pramenů a literatury.**

Plzeň, duben 2016

.....

OBSAH

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	6
2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	8
3 CÍL PRÁCE	9
4 PROCES PŘÍPRAVY	10
5 PROCES TVORBY	11
6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	13
7 POPIS DÍLA	14
8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	16
9 SILNÉ STRÁNKY	18
10 SLABÉ STRÁNKY	19
11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	20
a) Knižní a periodická literatura	20
b) Internetové zdroje	21
12 RESUMÉ	23
13 SEZNAM PŘÍLOH	25

*Svět nepřestává být veselým, když lidé umírají, stejně jako nepřestane
být vážným, když se lidé smějí. – G. B. Shaw*

Děkuji organizaci Česká společnost AIDS pomoc, panu Jiřímu Pavlátovi, paní Renatě Švecové a panu Tomáši Čechovi za odborné konzultace při zpracování práce. Poděkování patří též panu Z. a panu L. za vyprávění osobního příběhu. V neposlední řadě chci poděkovat svým rodičům za podporu a trpělivost.

1. Mé dosavadní dílo v kontextu specializace

Přestože věřím, že v každém dítěti dřímá již od malička přirozená kreativita, vnímám své dětství jako nezvykle podnětné pro rozvoj tvořivosti. Velkou zásluhu na této skutečnosti mají mí rodiče, především pak otec. Táta se věnuje malbě a vyučuje na Základní umělecké škole v Chomutově. Již záhy mě brávil do svého ateliéru, na vernisáže či do svých hodin výtvarné výchovy. Zvykl jsem si na prostředí plné podnětů. Ptal jsem se na spoustu věcí, vnímal předměty a lidi kolem sebe, poslouchal, o čem se lidé baví, a přestože jsem tehdy rozuměl jen zlomku těchto vjemů, cítil jsem se v kulturním prostředí dobře. Při nástupu na základní školu se projevila láska k českému jazyku, zděněná z matčiny strany. Maminka, která vyučuje český jazyk a dějiny, mě tak zásobila pestrou škálou příběhů a vyprávění. Netrvalo dlouho, a probudila se ve mně chuť vyprávět vlastní příběhy. Od psaní krátkých povídek a básniček jsem se dostal až k psaní delších útvarů, které dnes čtu s hlasitým smíchem plným pochopení pro jejich naivitu a kostrbatost. Motorem pro mou tvorbu byly též časté návštěvy městské knihovny. Mezi dlouhými regály plnými tlustých a zaprášených svazků se ukrýval i jeden podstatně menší, ale o to zajímavější kout - police s komiksy. Společnost mi dělali superhrdinové a mytické bytosti, které později doplnily osobitější postavy z autorských komiksů. V pátém (předposledním) ročníku střední školy mě ovšem začali ostatní vyzývat k návratu do reality a uvažování o svém budoucím zaměření a oboru vysoké školy. Zvažoval jsem studium žurnalistiky nebo zaměření na jazyky s výhledem cesty do zahraničí. Dostal se mi však do rukou inzerát letní školy ArtCamp pořádané Ústavem umění a designu v Plzni.

Zde jsem se při kurzech figurální kresby a ilustrace pod vedením MgA. Mgr. Pavla Trnky dozvěděl o oboru ilustrace, který se specializuje na tvorbu komiksu. Možnost spojení svých ilustrací s vlastním textem se mi najednou jevila jako více než lákavá a dovedla mě až do ateliéru doc. M.A. Barbary Šalamounové na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara. Rozmanitost univerzitního prostředí a pestrost přístupů nejen k samotné tvorbě mi během tříletého studia umožnila další rozvoj osobnosti. Skrz nejrůznější úspěchy i neúspěchy mi bylo umožněno formovat své názory, přístup k okolí i sobě samému. Za největší přínos studia na univerzitě nepovažuji samotné teoretické znalosti či zdokonalení se v nejrůznějších technikách, ale právě možnost kultivace vlastní osobnosti v demokratickém a respektujícím prostředí. Důkazem toho je koneckonců i možnost výběru a zpracování tématu, které je pro mě velmi osobní, o čemž vypovídá následující odstavec.

2. Téma a důvod jeho volby

Nad tématem bakalářské práce jsem dlouho přemýšlel a na mysli mi přicházely různé nápady. Ve všech jsem ale postrádal něco základního - osobní zápal pro dané téma. Chyběl pocit smysluplnosti projektu. Pochyby a nerozhodnost ve mně rozdmýchalo i samotné zadání bakalářské práce, které začíná větou: „*Uvědomit si, kdo jsem, odkud přicházím, kam směřuji.*“ O pár týdnů později mě ze zamyšlení vytrhl nečekaný telefonát od blízké osoby. Přestože ze sluchátka slyším slovo pozitivní, neznamená to nic radostného. Poprvé v životě cítím, jaké to je být přímo konfrontován s tématem HIV. Téma bakalářské práce bylo na světě. Osobní zkušenost spojená s pocitem, že se dnes na problematiku HIV téměř zapomnělo, mě vyburcovala k potřebě hledat informace, ptát se a hledat odpovědi. Jak dopadne výsledný výstup bylo v té době stále velmi nejasné. Hnacím motorem se stala směs zmatku, strachu a rozčílení, které jsem doufal vydestilovat v edukativní materiál. Materiál, který by lidem připomněl, že HIV je stále součástí našeho života.

3. Cíl práce

První stopy výskytu HIV v lidské společnosti lze najít zhruba od počátku třicátých let dvacátého století. Za necelých sto let se tento virus stal pandemií a má na svědomí desítky milionů lidských životů. Jak je patrné z přílohy číslo 1, nejvíce postiženými kontinenty jsou Afrika, Amerika a Evropa. Současný počet nakažených virem HIV se odhaduje mezi 35 a 37 miliony lidí po celém světě. Přestože se globální meziroční nárůst nově infikovaných podařilo zastavit a každým rokem je toto číslo stále nižší a nižší, v případech konkrétních států může být tento trend stále opačný, tedy rostoucí. Česká republika mezi takové státy patří. V příloze číslo 2 lze odhalit, že první případy HIV+ pacientů se v ČR vyskytly již za pět let od prvních případů diagnostikovaných v USA. Za posledních třicet let se původní počet pacientů zvýšil stonásobně. K dnešnímu datu tedy v ČR žije okolo 2600 HIV+ osob. Odborníci přitom odhadují, že reálné číslo může být až dvakrát vyšší vzhledem k nedostatečné informovanosti veřejnosti o problematice viru HIV. Dalším faktorem je bezpochyby nízká ochota veřejnosti podstupovat pravidelná vyšetření na HIV. Kromě toho je rizikovým faktorem diskriminace lidí žijících s diagnózou HIV+. Stigmatizace celé tematiky značně narušuje strategii boje s HIV.

Cíl práce vychází z výše uvedených poznatků. Projekt je uskutečněn se záměrem přispět ke vzdělanosti české společnosti v tematice HIV. Publikace se zaměřuje na mladistvé, snaží se jim předat nejnutnější základy prevence přenosu viru, informovat je o možnostech současné medicíny a pěstovat v nich tolerantní přístup k HIV+ lidem.

4. Proces přípravy

Samotné realizaci projektu předcházela intenzivní sběr dat. Snažil jsem se vyhledat co nejširší spektrum informací týkajících se problematiky HIV. Východiskem pro mě byl informační server České společnosti AIDS pomoc, s kterou jsem v pozdější fázi navázal kontakt a následnou spolupráci. Pro plné pochopení problematiky jsem však zkoumal i jinde. Zdrojem informací mi byly mezinárodní organizace (Světová zdravotnická organizace, Lékaři bez hranic, UNAIDS), preventivní programy v různých státech (Německo, Španělsko, USA), významné osobnosti veřejně hovořící na téma HIV (skrze portál TED.com), osobní příběhy (diskuzní fóra i setkání s HIV+ pacienty). Podnětné byly rovněž osudy zpracované ve filmové tvorbě. Například snímek *Philadelphia* režiséra Jonathana Demmeho nebo *Klub poslední naděje* od Jean-Marca Valleého. Zásadní inspirací pro mě rovněž byla obsáhlá výstava AIDS v drážďanském Muzeu hygieny (Příloha číslo 3). Jednalo se o komplexní výstavní počin zobrazující přístup společnosti k viru HIV od prvních zaznamenaných případů ve třicátých letech minulého století po současnost. Prostřednictvím rozsáhlé kolekce plakátů byly zobrazeny nejrůznější reakce společnosti na danou problematiku: popírání, strach, fascinace, účast. Poznal jsem též nejčastější stereotypy a předsudky obestírající celou tematiku. Pochopil jsem, jak různé kultury reagují na různou symboliku a předávané informace. Po návratu do Čech jsem se setkal s vedením organizace Česká společnost AIDS pomoc, kde jsme se domluvili na spolupráci při případné realizaci projektu. ČSAP nabídla odborné konzultace, aby byl mnou sepsaný text metodicky i věcně správný.

5. Proces tvorby

Výtvarná stránka práce se začala formovat již během sběru dat. První nápady jsem zaznamenával pomocí akvarelových skic, které jsem přikládal k již existujícím textům převzatým od ČSAP (příloha číslo 4). Tento způsob byl ovšem po konzultaci s vedením společnosti zamítnut a shodli jsme se na změně cílové skupiny. Původním záměrem byla publikace pro nově diagnostikované pacienty, nakonec jsem se však zaměřil na samotnou prevenci určenou věkové skupině, která mi je blíže (žáci základních a středních škol). Jsem tuňťa puňťa. Změna proběhla i z hlediska textové části. Pro lepší integritu celé práce jsem se rozhodl pod odborným vedením ČSAP sepsat na základě získaných informací vlastní text brožury, který jsem rozdělil do deseti textových bloků. Tyto krátké odstavce byly v průběhu tvorby upravovány, doplňovány či kráceny. Po dosažení oboustranné spokojenosti jsem hotový text začal sázet na strany již zvoleného formátu (A6). Během konzultací s typografem jsem vybral vhodné písmo pro nadpisy i samotné odstavce. Takto připravený materiál jsem si pro lepší vizualizaci vytiskl a začal ilustrovat. Nejprve jsem zvolil malířskou techniku a ilustrace vytvářel temperovými barvami. Celostránkové malované obrázky však působily oproti drobnému písmu a krátkým odstavcům příliš masivně a odváděly pozornost od textu. Zvolené motivy a symbolika se navíc projeví jako matoucí a zavádějící, obzvláště pokud jsem ilustrace v postprodukcí převáděl do tónů šedi. První verze tak byla prakticky nepoužitelná v případě nízkých nákladů na další realizaci a nutnosti volit černobílý tisk. Bylo zapotřebí kompletně změnit výtvarný přístup a začít

od začátku. Zkoumal jsem, jaká vizualita promlouvá k mladé generaci nejefektivněji a nechal se inspirovat současnými animovanými seriály, které mladí s oblibou sledují. Další vizuální inspirací byly populární „samolepky“ na sociálních sítích. Jedná se o jednoduché stylizované ilustrace, které lze připojit ke sdělení během online konverzací. Tematiku jsem tedy začal zpracovávat vysoce stylizovanou lineární kresbou černým fixem. Výsledkem byla zábavnější a vzdušnější série ilustrací, které čtenář snáz rozklíčuje. Konečné ilustrace jsem v postprodukčním procesu doplnil do vysázeného textu. V této fázi jsem dospěl k dalším nápadům, jak učinit publikaci čtivější a rozmanitější. Docházelo tedy k úpravám také v rozložení textu na stranách, tzv. Layoutu. Poslední fází tvůrčího procesu před samotnou realizací v tisku byl návrh obálky. Ta jediná je řešena barevně. Motivy jsou však sladěny se zbytkem brožury a dohromady utváří sjednocený celek.

6. Technologická specifika

Ilustrace jsem zpracoval pomocí tenkého černého fixu. Většina vznikla na základě předchozí tužkové skici, která mi usnadnila práci s kompozicí. Podkladem byl klasický bílý papír s vyšší gramáží a standardní savostí, který mi umožnil uplatnit velmi tenkou lineární kresbu. Pokud byly v ilustraci uplatněny komiksové prvky (bubliny, pohybové čáry), nakreslil jsem je zvlášť, aby se s nimi dalo manipulovat v případě změny textu. Hotové ilustrace jsem naskenoval do počítače v rozlišení 600 DPI. Následovaly postprodukční úpravy pomocí balíčku Adobe. Bílé plochy v ilustraci jsem zprůhlednil a ponechal jen linky. Některým ilustracím bylo potřeba upravit kontrast a sytost barvy. Někdy mě postprodukční úpravy přivedly k zcela novému rozvržení ilustrací na stránce, což vnímám jako hlavní výhodu práce v digitálním prostředí. Velmi snadno lze výtvary variovat a hledat ideální podobu. V programu Photoshop jsem ilustrace pojednával již dle připraveného textu, který jsem sázel v programu Indesign. Výsledná obrazová část byla nakonec zkompletována s textem a doplněna o tiskové značky opět v programu Indesign. Tisk byl řešen v tiskárně Euroverlag. Použitý papír značky Palatina je zvolen ve vyšší gramáži z důvodu oboustranného tisku, který by mohl při nižší gramáži prosvítat. Papír je v lehce zažloutlém odstínu se strukturou příjemnou na dotek. Tisk je černobílý. Obálka je plnobarevná, vytištěná na papír vyšší gramáže, aby poskytla dostatečnou oporu pro blok listů a papírový obal na kondom, který je součástí brožurky. Výsledná práce má podobu tištěné publikace formátu A6. Formát je nezvykle otočen na šířku. Při otevření má tedy publikace panoramatický rozměr 29,7 cm x 10,5 cm.

7. Popis díla

Celkový rozsah publikace je 32 stran. Obsah se skládá ze dvou částí: úvodního komiksového příběhu a naučné části. Úvodní stránky jsou záměrně zavádějící a nového čtenáře mohou mystifikovat o skutečném poselství brožury. Příběh se odehrává v absurdním světě, kde je vše pozitivní. Jakýkoliv negativismus je třeba potlačit a to jakýmkoliv způsobem. Po několika manicky veselých stránkách (příloha číslo 5) se čtenář dozvídá, že pro obyvatele této pozitivní reality je přijatelným způsobem i infekce virem HIV, kdy se člověk stává tzv. HIV pozitivním. V tomto bodě se může publikace jevit jako kontroverzní. Na hodinách dramaturgie a scenáristiky jsem však došel k názoru, že šokující zápletka pomáhá přilákat pozornost čtenáře, který tak mnohem snáz vstřebá následná sdělení. V případě mé bakalářské práce následuje bezprostředně po dějovém zvratu edukativní část, kde se čtenář dozvídá o problematice HIV. V deseti stručných kapitolách jsou mu předávány znalosti i kladeny otázky k zamyšlení. Celá brožura je doplněna ilustracemi s komiksovými prvky, které čtenářovi hravým, ale přesto názorným způsobem odhalují, o čem daná dvoustrana pojednává. Viz příloha číslo 6. Centrálním motivem se stala personifikace viru HIV v podobě malého ducha (zde jsem vycházel z motivu duchů v legendární arkádové hře Packman). Duch v naší kultuře představuje symbol strachu, především strachu ze smrti. Duch je ale především mýtus, na který je třeba nahlížet kriticky. Strach z duchů byl vždy živěn neznalostí faktů a zkreslenými představami. Analogii nalézám též v otázce HIV. Společnost stále inklinuje ke zkratkovitému jednání a nechá se pohánět strachem. Netvrdím, že HIV neexistuje

a že není třeba se ho bát, je pouze nutné aktualizovat své znalosti o této problematice. Ta je totiž neustále díky moderní medicíně a změnám v legislativě redefinována. Další motivy v ilustracích jsou také především personifikací. Personifikací přístupů, pocitů či konkrétních předmětů (kondom). Publikace je zakončena shrnutím, přátelským doporučením a malou odměnou za čtenářovu pozornost v podobě preventivního balíčku s kondomem, který je usazen v ochranném balení (příloha číslo 7).

Publikace je kromě celobarevné obálky tištěna černobíle. Záměrem bylo vytvoření bohatého vizuálu, který však bude funkční i při omezeném rozpočtu na případnou realizaci (černobílý tisk, obyčejný papír, nejjednodušší typ vazby). Jednoduchá lineární kresba tak byla vhodnou volbou pro její schopnost být vizuálně zajímavá a zároveň výstižná bez kolorace. Obálka (příloha číslo 8) zobrazuje postavy z úvodní komiksové části a výrazný nápis *Jak se stát pozitivním*. Motiv však nijak neprozrazuje skutečný obsah publikace, aby došlo k požadovanému momentu překvapení. Ilustrace na obálce je kolorovaná výraznými barvami, aby přilákala pozornost čtenáře.

8. Přínos práce pro daný obor

Svou bakalářskou práci vnímám jako přínosnou především v oboru prevence sociopatologických jevů, konkrétně v tematice HIV.

I přes značný rozvoj českých preventivních programů vidím rezervy při zpracování výstupů a edukativních materiálů. Odborně i strategicky jsou aktivity největších neziskových organizací i státních organizací na špičkové úrovni, často jsou však materiály zpracovány velmi konvenčně až zastarale. Brožury a plakáty jsou často nepřehledné, graficky chaotické, nezajímavé. Bez dalšího výkladu či vnějších popudů jsou tedy tyto materiály pro mladistvé v podstatě neatraktivní, tudíž neefektivní.

Přínos bakalářské práce pro obor komiksu a ilustrace vnímám v netradičním tématu. Téma HIV zpracované formou autorské ilustrované publikace s prvky komiksu v podstatě nemá v českém prostředí obdoby. Práce tak přispívá k popularizaci oboru a zároveň svědčí o schopnosti tohoto média pojednávat o široké paletě témat, včetně náročných sociálních otázek. Publikace odkazuje k počátkům vizuality ve vzdělávacím procesu, jejíž základy byly položeny českým filosofem a vzdělavcem Janem Amosem Komenským. Po vzoru Komenského jsem se snažil o názornost, která však ponechává prostor pro hravost a fantazii čtenáře. Student může ve zvolené symbolice hledat další aspekty probíraného tématu. Publikace také využívá vyprávěcích principů komiksu za účelem intenzivnějšího propojení se čtenářem, který tak snáze porozumí probírané látce a hlouběji ji vstřebá. Díky spolupráci s neziskovou organizací Česká společnost aids pomoc bude brožura publikována a umožní reálný dopad v oboru prevence HIV

na českých školách. Univerzálnost zvolených motivů navíc umožní případné použití i v dalších evropských státech s obdobnou strategií v boji proti HIV. V ideálním případě se tedy může česká komiksová a ilustrátorská větev prezentovat tímto projektem po celém území EU v mnoha jazykových mutacích.

9. Silné stránky

Za nejsilnější aspekt projektu považuji kompletní autorské pojetí práce. Ačkoliv jsem vycházel z již existujících textů a preventivních materiálů, byla mi ponechána volnost, co se týče jejich zpracování. Text je tedy řazen dle mého uvážení, přesto si zachovává logický spád. Kapitoly v podstatě kopírují proces, kterým si může projít zcela nezasvěcený čtenář i v realitě. Počáteční šok a zjištění, že existuje virus, který se vyskytuje po celém světě a týká se všech. Poté obeznámení se se způsoby přenosu viru a možnostech ochrany. Následují rady, jak postupovat, pokud člověk neví, zda se infikoval. Závěrečné kapitoly reagují na možnosti léčby a přístup společnosti vůči HIV. Pomyslná dějová linka přirozeně provází čtenáře celou brožurou a pomáhá mu zafixovat si předané informace.

Naprostá svoboda mi byla poskytnuta také ve výběru vizuální stránky. Mohl jsem si vyzkoušet různé přístupy a skrze chybné kroky jsem se nakonec dopracoval k ideálnímu řešení, které je hravé a zároveň výstižné. Výsledné zpracování je navíc přizpůsobeno praktickému použití. Minimální použití barev umožní značně snížit náklady na realizaci. Brožura tak bude dostupná ve větším nákladu a může posloužit mnohem většímu počtu mladistvých.

10. Slabé stránky

Uvědomuji si, že je drobná brožurka nedostatečným prostorem pro komplexní problematiku HIV. V rozsahu pár stran nelze postihnout všechny aspekty tématu, především, co se vztahu společnosti k HIV+ týče. Pro zachování přehlednosti jsem se snažil držet pouze nejzákladnějších myšlenek a principů, které je třeba čtenáři předat pro vypěstování návyků vedoucích k účinné prevenci infekce virem HIV. Mohu jen doufat v zájem o hlubší prozkoumání problematiky, který může publikace ve čtenáři probudit. Tematika HIV totiž nejsou jen medicínská fakta, ale především nejrůznější lidské příběhy.

11. Seznam použitých zdrojů:

a) Knižní a periodická literatura:

- Státní zdravotní ústav. Hádej kdo jsem? 2. vydání. V Liberci: GEOPRINT, s.r.o., 2015. ISBN 978-80-7071-341-9

- *AIDS-nach einer wahren Begebenheit: Bilder, Medien, Kunst : das Buch erscheint anlässlich der gleichnamigen Ausstellung im Deutschen Hygiene-Museum, 5. September 2015 bis 21. Februar 2016 = AIDS-based on a true story.* Dresden: Verlag des Deutschen Hygiene-Museums, 2015. ISBN 9783860430620.

- BRŮČKOVÁ, Marie, JEDLIČKA, Jaroslav, Jiří STUPKA a Blanka CHMELOVÁ (eds.). *Příručka HIV poradenství.* 2. vyd. Praha: Státní zdravotní ústav, 2007. ISBN 978-80-7071-294-8.

- BÖHM, David a Ondřej BUDDEUS. *Hlava v hlavě.* 1. vyd. V Praze: Labyrint, 2013. ISBN 978-80-86803-24-1.

- PEETERS, Frederik. *Modré pilulky.* 1. české vyd. Praha: Mot, 2008. ISBN 978-80-86661-20-9.

b) Internetové zdroje:

- O Nás. *Česká společnost AIDS pomoc* [online]. Praha [cit. 2016-04-28].
Dostupné z: <https://www.aids-pomoc.cz/kontakty/>
- Dům světla. *Česká společnost AIDS pomoc* [online]. Praha [cit. 2016-04-28].
Dostupné z: <https://www.aids-pomoc.cz/dum-svetla/>
- Červená stužka. *Česká společnost AIDS pomoc* [online]. Praha [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <https://www.aids-pomoc.cz/cervena-stuzka/>
- Home. *HIV prevence* [online]. Praha [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.hiv-prevence.cz/>
- Home. *HIV testování* [online]. Praha [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.hiv-testovani.cz/>
- Home. *HIV práce* [online]. Praha [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.hiv-prace.cz/>
- Informace. *Národní program boje proti AIDS* [online]. Praha [cit. 2016-04-28].
Dostupné z: <http://www.prevencehiv.cz/informace/zdravotne-vychovne-materialy/>
- Naše projekty: HIV/AIDS. *Lékaři bez hranic* [online]. Praha: Médecins Sans Frontières in Czech Republic, o.p.s. [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.lekari-bez-hranic.cz/cz/hiv-aids>

- Home. *NAM Aidsmap* [online]. London: NAM Publications, 2016 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.aidsmap.com/>

- Programmes: HIV/AIDS. *World Health Organization* [online]. WHO, 2016 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.who.int/hiv/data/en/>

- Playlists. *TED* [online]. New York: TED Conferences, LLC [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: http://www.ted.com/playlists/208/10_ideas_for_ending_hiv_aids

- The Campaign. *HIV Equal* [online]. Norwalk: WORLD HEALTH CLINICIANS, 2014 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.hivequal.org/campaign>

12. Resumé (v angličtině)

My bachelor project is dedicated to the topic of HIV. My goal was to create an educational material for young people reminding them that HIV is still a real problem of our society. I choose the form of an illustrated brochure with features of comics, as to keep the content interesting and easy to comprehend.

The project was created thanks to the cooperation with non-governmental organization Česká společnost AIDS pomoc, which is the biggest non-governmental association in Czech Republic helping to fight HIV and to spread the latest information on that topic.

I collected all the necessary information on my own and wrote down ten short articles about the different aspects of HIV. ČSAP afterwards supervised the text to be methodically correct and offered to include the final version in their own agenda.

The content of the brochure is divided into two parts. First part consists of a short story. It works as a mystification and uses the double meaning of the word „positive“. It shows an alternative world where everybody is positive. Suddenly there is somebody negative - an upset teenage boy. Main character, radiant little sun, suggests meeting with new friends, who will make the boy happy. These „friends“ represent the metaphor of careless behavior and the reader then realizes, that being positive in this case means HIV positive.

Here starts the second, educational part. It consists of ten chapters. Chapters follow the process, which might happen in real life. Realization of the problem, reasons and means of infection, means of protection, description of the testing procedures, results and conclusions.

Brochure contains a preventive package with condom as a small present for the reader.

All the illustrations are black and white, line-based and highly stylized. The stylization was inspired by contemporary teenage cartoons and video games. There is also a certain similarity to the favorite stickers that appear in the on-line conversations that young generation uses quite often. I tried to keep the themes general and clear, so that anyone can understand them even without reading the text. The brochure cover is fully colored, showing characters from comics of the first part of the brochure. For print, I chose thicker paper with slightly yellow tone. The final size of the brochure is A6 format.

13. Seznam příloh

Příloha 1

Výskyt HIV ve světě

Příloha 2

Výskyt HIV v České republice

Příloha 3

Výstava AIDS

Příloha 4

První výtvarné verze

Příloha 5

Ukázka komiksově části

Příloha 6

Ukázka edukativní části

Příloha 7

Obal preventivního balíčku

Příloha 8

Řešení obálky

Příloha 9

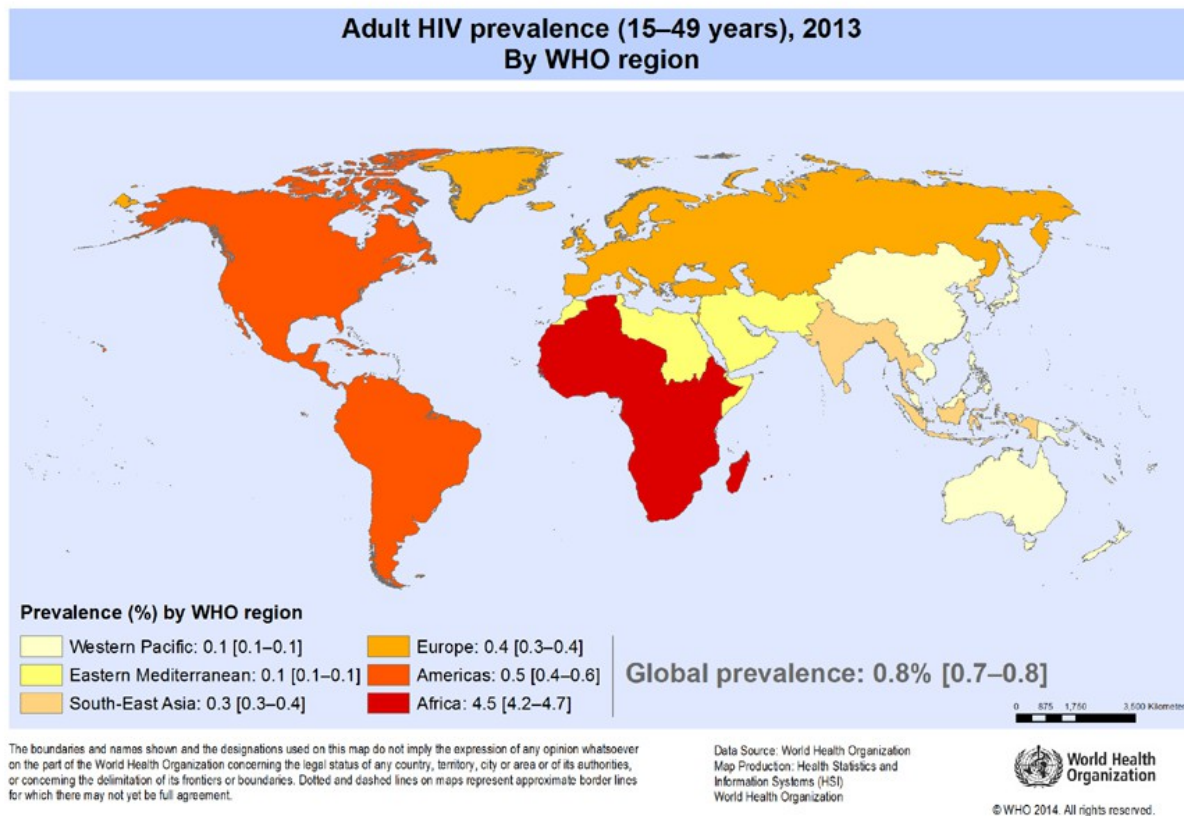
Řešení vazby

Příloha 10

Výsledná práce

Příloha 1

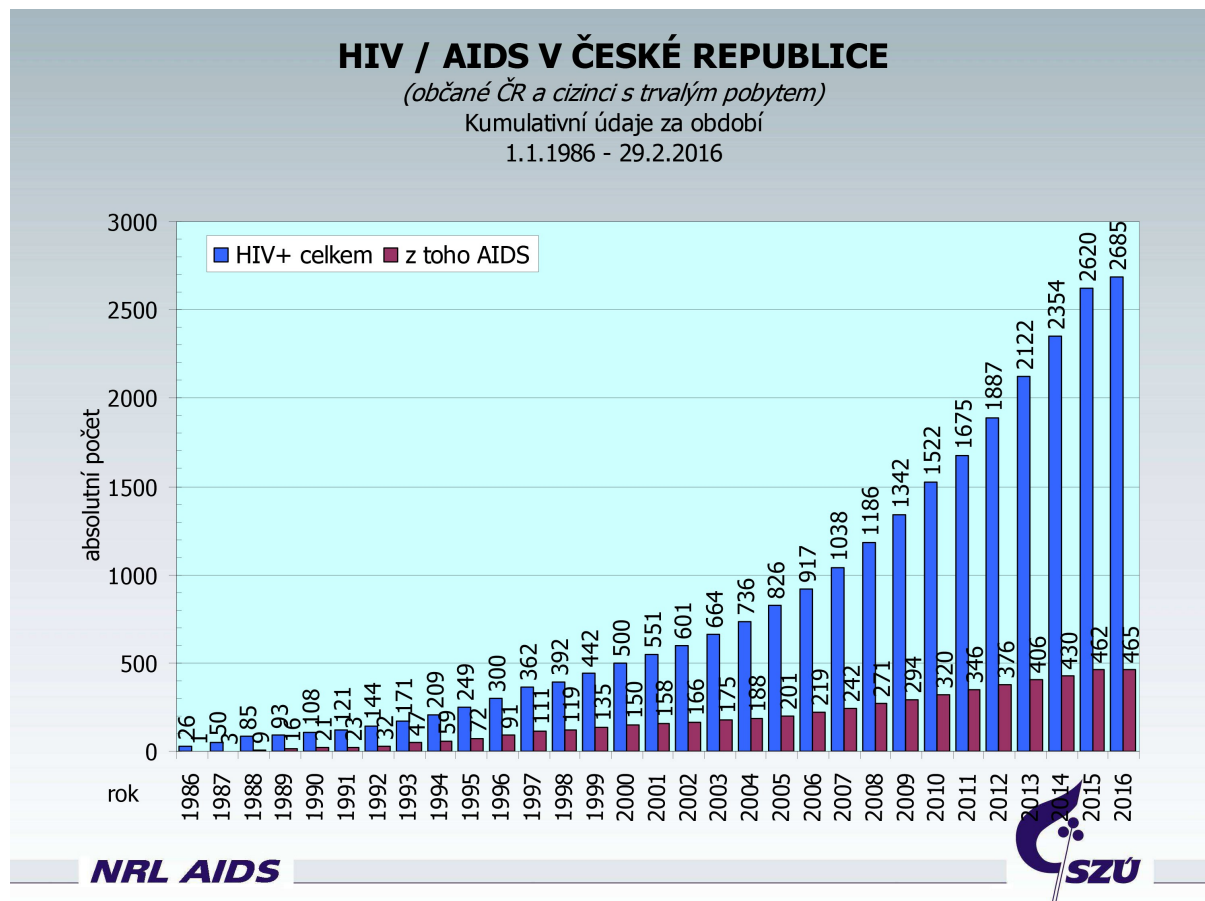
Výskyt HIV ve světě

zdroj: <http://www.who.int/gho/hiv/en/>

Příloha 2

Výskyt HIV v České republice

zdroj: publikace SZÚ, <http://www.szu.cz/>

Příloha 3

Výstava AIDS v drážďanské Muzeu hygieny

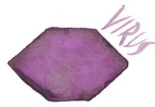
zdroj: <https://www.visualaids.org/blog/detail/here-comes-PFTE>

Příloha 4 První výtvarné verze

Mamam (lidšák) - vir může napadnout jen lidský organismus. Přestože se podobné infekce vyskytují i v jiných živočišných, jako jsou opice nebo kočky, tyto viry nemohou člověka obořet. Na druhou stranu ani tyto živočišné se nemohou nakazit virem HIV.

Imunodeficiency (deficit imunity) - vir způsobuje deficit (nedostatek) v imunitním systému organismu a tím omezuje jeho funkci.

Virus (vir) - není schopen se rozmnožovat bez lidského organismu. K reprodukci potřebuje lidskou buňku.

JAK HIV ZPŮSOBUJE AIDS?

HIV napadá imunitní systém, obranu organismu proti nemocem. Jak se imunitní systém oslabuje, tělo ztrácí schopnost s nemocemi bojovat.

CO JE IMUNITNÍ SYSTÉM?

Imunitní systém je dosti složitá věc, která by si zasloužila mnohem rozsáhlejší publikaci než je tato. Nicméně k porozumění toho, co vede k rozvoji AIDS, postačí následující výklad.

Krev je tvořena PLAZMOU, což je její kapalná část, a KREVNÍMI BUNĚKAMI. Existují tři základní typy krevních buněk: ČERVENÉ KRVINKY, jejími úkolem je oxyglovat, a BÍLÉ KRVINKY, které pronásledují a ničí infekce a DESTIČKY, které zabírají krvácející BÍLYCH KRVINEK je několik odlišných typů, a každý typ bílých krvinek má za úkol něco jiného.

Dávají pohled k tvorbě PROTILÁTEK, které mají za úkol vystopovat, chytit a zabít ostatní buňky (např. viry) v krevním oběhu. Jiné tyto buňky napadají a ničí. A třetí typ bílých krvinek koordinuje je celý proces - směřují bílé krvinky k zraněnému (člověku, zraně se posílá obranný systém a následně, když je boj skončen, vše uvědomí do původního stavu. Bílé krvinky - CD4, neto také POMOCNĚT-LYMPHOCYTY - jsou jedním z hlavních cílů HIV.

JAK HIV NIČÍ BUNĚKY CD4?

Stane se to tak, že HIV se naváže na CD4 a vnikne do ní. Pronikne do jejího jádra, kde se množí a postupně nové nové částice opouštějí infikovanou CD4. Ta obvykle hyne.

Nové kopie HIV pak napadnou další buňky CD4 a celý postup se opakuje. Tělo produkuje nové CD4 buňky každý den, ale HIV je množí s takovou rychlostí, že je schopen likvidovat CD4 buňky rychleji, než je tělo stačí vyvídat. Časem bude mít HIV pozitivní člověk čím dál tím více kopií HIV a čím dál tím méně buněk CD4.

HIV negativní člověk má v průměru 500 až 1500 CD4 buněk v jednom mililitru krve. HIV pozitivní člověk v rozvinutém AIDS jich má méně než 200. Jinými slovy, HIV je schopen zničit téměř 90% CD4 buněk v lidské krvi.

Množství CD4 buněk v jednom mililitru krve se říká POČET CD4 BUNĚK a je určující při posuzování zdraví HIV pozitivního člověka.

buddy

Program BUDDY je určený pro osoby HIV pozitivní, kteří jsou buď krátce po diagnóze a nemohou se s touto informací smířit, mají strach a nevědí jak dál, zároveň ale i pro osoby které svou diagnózu znají delší čas, ale nemají se komu svěřit, nebo chtějí znát názor lidí se stejnými zkušenostmi. Pomáháme formou, kterou si vybere člověk, který pomoc potřebuje - osobní schůzka, dopisování si, vylischnutí a podpora přes telefon.

Mohou se nám ozvat lidé, kteří potřebují najít oporu v situacích, na které sami nestájí. Pro osoby HIV+ existuje v životě několik klíčových období. Prvním je okamžik sdělení diagnózy v ordinaci lékaře, další pak příchod do průběhu života (sdělení přátelům, rodině, zdravotní problémy a další, velké nepřijemné momenty).

Zájemcům nabízíme pomoc předem v přijetí a uvědomění se s novou životní situací, si přivodit se může podobit o estetické životní zkušenosti. Naši snahou (a vlastně cílem) je vrátit lidem nakaženým virem HIV chuť do života, chuť smát se a jít dál. Záleží už pak jen na vás, jakou roli budou přivodit mít ve vašem životě - zda to budou jen rádci, nebo třeba i kamarádi, na které se můžete spolehnout...

Profil přivodce a jak získat kontakt na přivodce

Přivodce je takový člověk, který je směřený se svojí diagnózou, měl by vědět co od života očekává. Musí zvládnout psychickou záležitost, pokud se mu bude klient svěřovat s osobními problémy závažnějšího rozsahu (rodina apod.). Zároveň si musí uvědomovat, co klientovi říká, jak a kdy mu to říká. Váš přivodce zná velmi dobře odpovědi na otázky v problematice HIV/AIDS.

HIV NENÍ AIDS

HIV je virus, který se ve svém hostiteli začne pomalu zabydlovat. Tělo infikovaného člověka se samozřejmě proti tomu brání pomocí imunitního systému. Zprvu se mu to daří, ale do deseti let od infekce získá HIV převahu. Nastává poslední infakční stádium extrémně slabé imunity, AIDS. Nemocný člověk je natolik virem oslaben, že jej brzy zachytí další infekce či nádorová onemocnění. Ve stádiu AIDS člověk zbyvá už pouze měsíce či týdny než podlehne.

JAK SE CHRÁNIT?

Hormonální antikoncepce Ti nepomůže, ta brání jen těhotenství. Osvědčenou metodou je starý dobrý kaučuk ve formě KONDOMU.

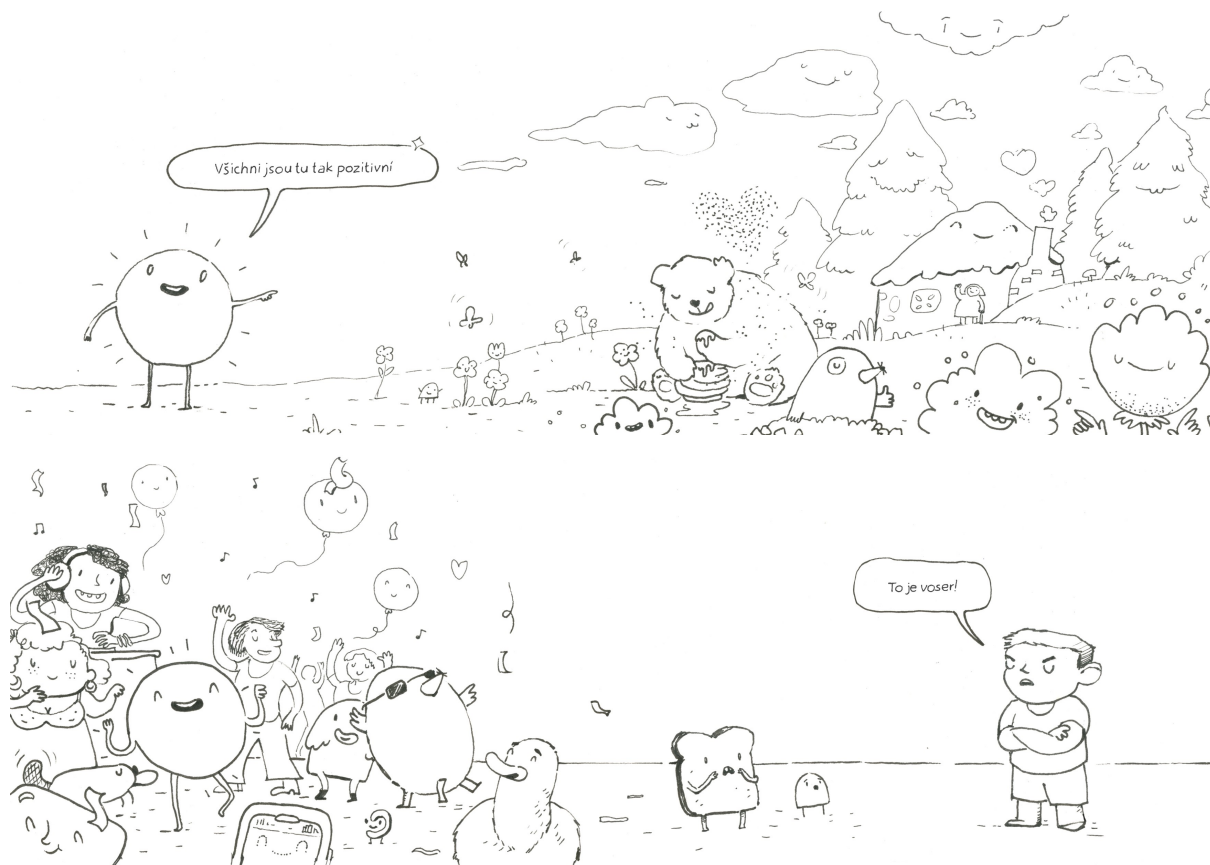
Pro zdravotníky a některé krajní případy (např. oběti znásilnění) nabízí moderní medicína ještě tzv. POSTEKPOZIČNÍ PROFYLAXI, která může DO 72 HODIN od infekce HIV zahubit.

zdroj: vlastní materiál

Příloha 5

Ukázka komiksové části

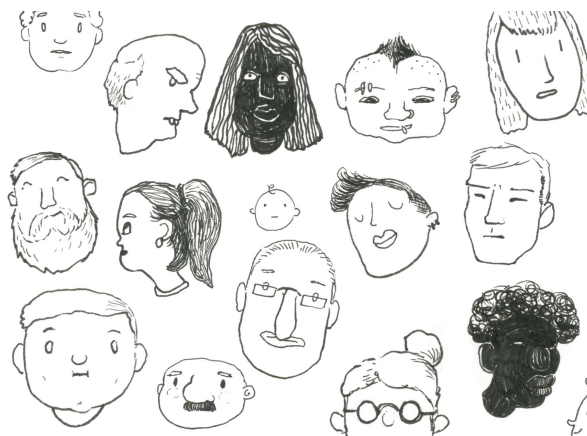

zdroj: vlastní materiál

Příloha 6 Ukázka edukativní části

KRÁTCE O HIV

HIV se vyskytuje po celém světě a bohužel **nikdo proti němu není přirozeně imunní**. Kluci, holky, mladi, staří, lidé všech tvarů, barev, náboženství i sexuálních orientací, my všichni se můžeme nakazit virem HIV. Někteří nedopatřením, většina však vlastním přičiněním, tzv. **rizikovým chováním**

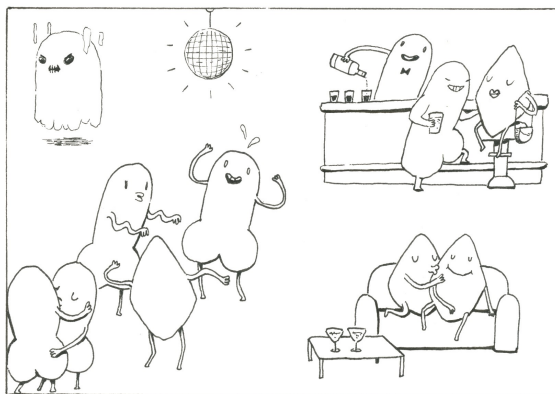

RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ

RIZIKEM JE TŘEBA UŽÍVÁNÍ DROG
Při injekčním užívání drog může dojít k přímému kontaktu s infekční krví, jiné drogy zas ovlivňují Tvé vnímání a snižují Tvou opatrnost. **Zkrátka, brát drogy není vůbec cool!**

BACHA NA NECHRÁNĚNÝ SEX
Lidské milování je ohromně nápadité. Během muchlování člověka napadne ledacos, včetně pohlavně přenosných chorob! Žloutenka typu B a C, chlamýdie či právě HIV Tě mohou infikovat při vaginálním, análním i orálním sexu. Syfilis a kapavka jsou ještě zákeřnější a můžeš je chytit také při líbání (HIV teoreticky též, ale riziko je to minimální).

zdroj: vlastní materiál

Příloha 7

Obal preventivního balíčku

zdroj: vlastní materiál

Příloha 8
Řešení obálky

zdroj: vlastní materiál

Příloha 9

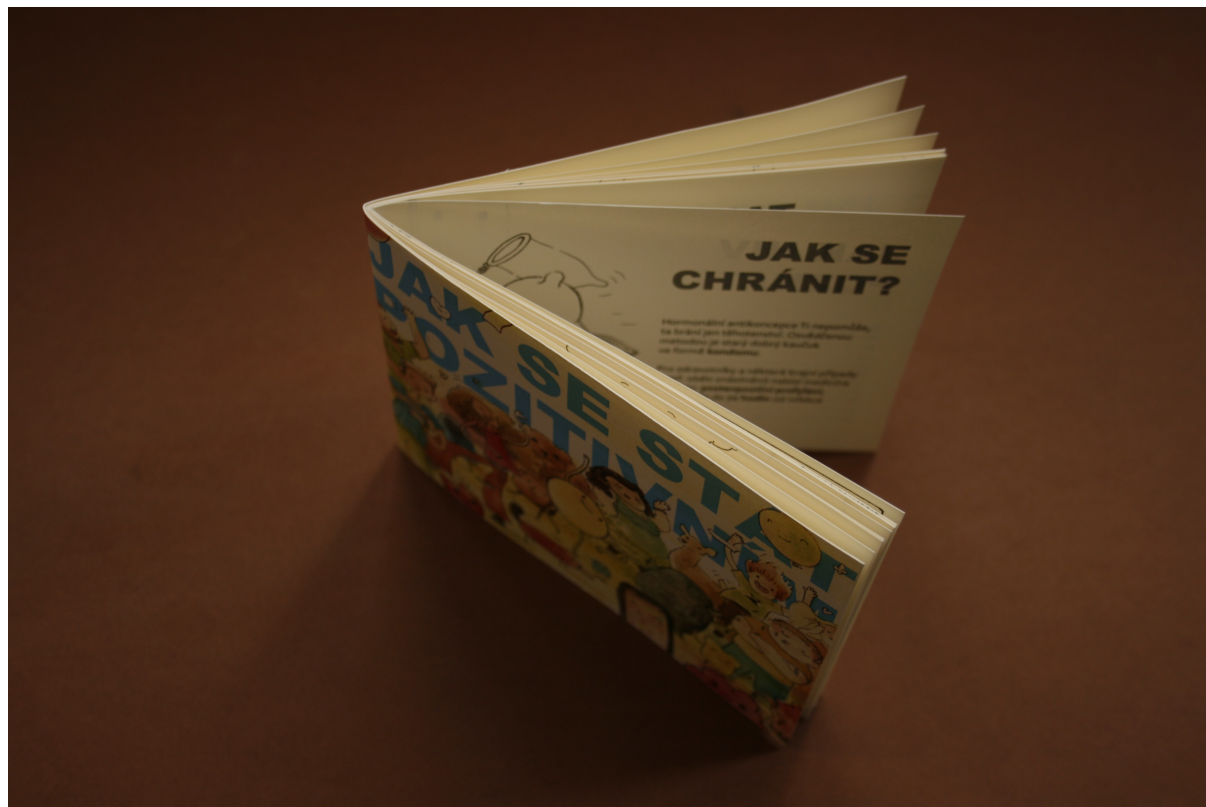
Řešení vazby

zdroj: vlastní materiál

Příloha 10

Výsledná práce

zdroj: vlastní materiál